

Soru-Cevap
Farz ve Vacip
Abdullah Ebu Mufîd’e

Soru:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

İslam Nizamı’nda farzın tarifi, işleyenin övülmesi ve terk edenin cezalandırılması şeklinde geçmekte ve Şahsiyet 3’de ise farzın tarifi, terk edenin cezalandırılması şeklinde geçmekte ve işleyenin övülmesinden bahsetmemektedir... Benimsenen tarif hangisidir?

Allah sizi mübarek kılsın.

Cevap:

Konunun siyakı dışında nizamda zikredilen ile şahsiyette zikredilen arasında hiçbir fark yoktur. Nizamda geçen, talep veya terk etmede kesinlik karinesiyle sınırlandırılmaksızın genel tarife daha yakındır. Bu ise Nizam’da açıkça geçmektedir: “...Buna göre farz ve vacip, işleyenleri övme, terk edenleri de yerme icap ettiren veya terk edeni terkenden dolayı cezaya çarptırılması gereken fiillerdir. Haram ise, faili kötülenen, terk edeni övülen veya işleyen hareketinden dolayı cezaya hak kazandığı fiillerdir.” Dolayısıyla bu, “yerme ve övmenin” genel tarifinden bahsederken aynı zamanda farzdaki kesin karineden de bahsetmiş ve “terk edeni terkenden dolayı cezaya çarptırılması gereken fiillerdir” demiş ve işleyenin övülmesinden bahsetmemiştir. Çünkü failin övülmesi, fiilin kesin farz olduğu anlamına gelmez, bilakis mendup da olabilir. Ancak terkin cezası, kesinlik ifade eder ve kaçınılmazdır... Hakeza haram için kesin karineden bahsederken şöyle demiştir: “Terk edeni terkenden dolayı cezaya çarptırılması gereken fiillerdir.”

Şahsiyet 3’deki tarife gelince; o, usul bahsidir. Bu yüzden genel tarif üzerine değil kesin karineye odaklanmış ve şöyle demiştir: “Kasten terk eden kimsenin şer’an mutlak surette zemmedildiği husustur. Terk edenin şeriata göre zemmedilmesinin anlamı şudur: Allah’ın kitabında, Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in sünnetinde, Sahabenin İcmasında geçeni terk eden bir halde bulunduğu noksanlaştıran ve azarlanan olmaktır. Fiilin terkenden dolayı insanların kınamasına itibar edilmez. Bilakis şeriatin zemmine itibar edilir.” Dolayısıyla burada kesin karineye odaklanmış, zemmedilmeyi zikretmiş ve övmeye odaklanmamıştır. Çünkü failin fiilinden dolayı zemmedilmesi, bu fiilin haram olduğuna delalet etmektedir. Zira zemmetmek, kesinlik ifade eder. Aynı şekilde fiilin terkinin zemmedilmesi, bu fiilin farz olduğuna delalet etmektedir. Görüldüğü gibi övgüden bahsetmemiştir. Çünkü övgü burada kesinlik ifade etmez. Ayrıca sadece farzı işleyen övülmez. Bilakis mendubu işleyen de övülmektedir.

Sonuç olarak Nizam’da geçen daha kapsamlı ve daha geneldir. Zira şöyle geçmektedir: “... Buna göre farz ve vacip, işleyenleri övme, terk edenleri de yerme icap ettiren veya terk edeni terkenden dolayı cezaya çarptırılması gereken fiillerdir. Haram ise, faili kötülenen, terk edeni övülen veya işleyen hareketinden dolayı cezaya hak kazandığı fiillerdir...” Şahsiyet üçte geçen ise kesin karineye odaklanmaktadır. Zira şöyle geçmiştir: “Kasten terk eden kimsenin şer’an mutlak surette zemmedildiği husustur. Terk edenin şeriata göre zemmedilmesinin anlamı şudur: Allah’ın kitabında, Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in sünnetinde, Sahabenin İcmasında geçeni terk eden bir halde bulunduğu noksanlaştıran ve azarlanan olmaktır. Fiilin terkenden dolayı insanların kınamasına itibar edilmez. Bilakis şeriatin zemmine itibar edilir... Şâri’nin hitabı, fiilin terkinin talebi noktasında kesin bir talep ile ilgili olursa haram ve mahzur olur. Haram ise şeriatin işleyeni zemmetmesidir...”

Umarım bu kadariyla yeterli olmuştur.

Kardeşiniz
Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 27 Zilkade 1439
M. 09/08/2018

Cevaba, emirin aşağıdaki web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/3891/>